

Finnfundin kehityspoliittinen erityistehtävä sekä omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet vuodelle 2020

Erityistehtävä ja strateginen ohjaus

Finnfund on ulkoministeriön (UM) hallinnonalaan kuuluva valtion erityistehtäväyhtiö. Yhtiön tehtävä ja toiminnan tavoitteet määritellään Finnfund laissa (291/79). Yhtiön lakisääteisenä tehtävänä on edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ohjaamalla henkisiä ja taloudellisia voimavaroja näiden maiden teollisen ja muun taloudellisen yritystoiminnan kehittämiseen. Finnfund toteuttaa tehtävänsä sijoittamalla omaa pääomaa sekä myöntämällä lainoja ja takauksia kehitysmaissa toimiviin yrityksiin. Samalla yhtiö rahoittajan asemassa osallistuu sijoituskohteiden kehittämiseen.

Ulkoministeriön omistajaohjaus tarkoittaa Finnfund-lain antamaa ohjausta yhtiön toiminnalle ja perustuu valtion omistajapolitiikkaa koskevaan valtioneuvoston periaatepäätökseen, valtioneuvoston kehityspoliittiseen selontekoon (4.2.2016) ja hallitusohjelmaan (3.6.2019) Omistajaohjaus liittyy poliittisissa linjauksissa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin. Yhtiön johtokunta puolestaan vastaa yhtiön strategisesta ohjauksesta ja liiketoiminnallisesta päätöksenteosta.

Finnfundin keskipitkän ajan strategiana toimii johtokunnan hyväksymä strategia kaudelle 2018-2025. Tämän lisäksi johtokunta hyväksyy toiminnallisia linjauksia toiminnan ohjaamiseksi tietyissä erityiskysymyksissä (esim. verokysymykset, naisten aseman edistäminen, ihmisoikeudet, ympäristö- ja yhteiskuntavastuuasiat sekä tiedotus). Kaikista strategisen tason suunnitteluun ja yritys vastuuseen liittyvistä linjauksista tulee käydä vuoropuhelua keskeisten sidosryhmien kanssa ja UM:n tulee puoltaa niitä ennen johtokunnan päätöstä niiden hyväksymisestä. Lisäksi linjaukset tulee julkaista.

UM on hallitusohjelman mukaisesti varmistanut Finnfundin toimintaedellytykset. Vuonna 2019 yhtiölle myönnettiin 210 miljoonan euron ehdollinen vaihtovelkakirjalaina ja vuonna 2016 yhtiölle myönnettiin 130 miljoonan euron vaihtovelkakirjalaina. Yhtiön omaa pääomaa on korotettu yhteensä 30 miljoonalla eurolla vuosina 2017, 2018 ja 2019. Lisäksi valtio on antanut 75 miljoonan euron tappiokorvaussitoumuksen yhtiölle erityisen riskialttiille mutta kehitys- ja/tai ilmastovaikutuksiltaan merkittäville sijoituksille (erityisriskirahoitus). Erityisriskirahoitus on voimassa vuosina 2018-2023.

Omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet

Suomen kansallisena kehitysrahoituslaitoksena Finnfund osallistuu kestävän kehityksen (SDG) tavoitteiden toimeenpanoon. YK:n arvion (2014) mukaan tavoitteiden toteuttamiseksi kehitysmaat tarvitsevat jopa 2 500 miljardin dollarin vuosittaisen lisärahoituksen investoinneille. OECD:n mukaan maailman julkinen kehitysapu kokonaisuudessaan vuonna 2018 oli 149,3 miljardia dollaria. SDG tavoitteiden toteutumisen kannalta on siten olennaista, että julkisen rahoituksen lisäksi kehysmaiden investointitarpeita rahoitetaan myös yksityisellä rahoituksella.

Hallitusohjelma linjaa, että kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää mittavia yksityisiä investointeja kehittyvien maiden ilmastotoimiin, tasa-arvon edistämiseen ja reilujen työpaikkojen luomiseen. Finnfundilla on tärkeä rooli tämän rahoituksen mahdollistajana. Tämä rooli on erityisen tärkeä köyhemmissä kehitysmaissa, jossa pääomaa on vähän ja pääomamarkkinat ovat kehittymättömät. Finnfund kiinnittää huomiota sijoituspäätöksissään yksityisen sektorin pääomien mobilisoimiseen kestävän kehityksen rahoitukseen. Lisäksi Finnfundia kannustetaan mobilisoimaan rahoitusta EU-kanavien kautta.

Finnfundin toiminta edistää erityisesti kehityspoliittisen selonteon toisen painopistealueen toimeenpanoa, luoden työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia. Lisäksi naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen on keskeinen tavoite Finnfundin toiminnassa ja uusien sijoitusten tulee pääsääntöisesti sisältää tasa-arvoa edistäviä tavoitteita tai täyttää kehitysrahoituslaitosten *2X Challenge – Financing for Women* –aloitteen kriteerit.

Finnfund edistää sijoituksillaan Suomen ilmastopoliittisia tavoitteita ja täydentää Suomen ilmatorahoituksen kokonaisuutta. Lähtökohtaisesti Finnfund ei rahoita fossiilisiin energiamuotoihin perustuvia hankkeita. Voi kuitenkin nousta esiin tilanteita, joissa ilmasto- tai kehityspoliittisista syistä on perusteltua poiketa tästä säännöstä¹. Tästä syystä Finnfund laatii 2020 kuluessa energialinjauksen, jossa yksilöidään perusteet poiketa tästä säännöstä. Linjauksella tulee olla sekä Finnfundin johtokunnan että ulkoministeriön hyväksyntä.

Finnfundin toiminnan tulee myös edistää muitten kehityspoliittisten painopisteiden toimeenpanoa kuten koulutus, hyvän hallinnon toteuttaminen, ruokaturva, vesi, uusiutuva energia ja luonnonvarojen kestävä käyttö mukaan lukien metsitys. Afrikka on muun kehitysyhteistyön tapaan maantieteellinen painopiste myös Finnfundille.

Valtioneuvoston kehityspoliittisen selonteon mukaisesti ulkoministeriö seuraa Finnfundin toiminnan tuloksellisuutta asettamalla sille tulosindikaattorit (liite 1). Kehityspoliittista vaikuttavuutta seurataan mittamaalla i) matalan ja alemman keskitulotason maihin kohdistuvat

¹ Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi kaasuvoiman käyttäminen säätövoimana osana kokonaisratkaisuja, jotka vähentävät ilmastopäästöjä merkittävästi.

sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta; ii) Afrikkaan kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (kolmen vuoden keskiarvo) iii) ilmastohankkeisiin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta; iv) työpaikat rahoitetuissa hankkeissa ja; v) rahoitettujen yritysten määrä. Ensimmäiselle, toiselle ja kolmannelle indikaattorille on asetettu tavoitteet (>75 %, >50 % ja >50 %). Kaksi muuta indikaattoria perustuvat UM:n kehityspoliittisen selonteon tulosseurantaan Suomen koko kehitysyhteistyössä selonteon toiseen painopistealueeseen liittyen. Finnfund raportoi erillisenä prosessina UM:lle muista kehityspoliittisen selonteon tulosseurantaindikaattoreista.

Finnfundin hallinnon tehokkuutta seurataan mittaamalla v) oman pääoman tuotto viisivuotiskauden liukuvana keskiarvona ja vi) toimintakulujen osuus sijoitusomaisuudesta. Molemmille indikaattorille on asetettu tulostavoitteet (>2 % ja <2 %).

Finnfund raportoi indikaattoreiden toteutuksesta vuosittain yhtiön varsinaisen yhtiökokouksen yhteydessä. Finnfund julkaisee myös erikseen vuosittaisen kehitysvaikutusraportin, jossa kehitystuloksista raportoidaan UM:n asettamia indikaattoreita laajemmin.

Finnfundin rahoitus pyrkii avaamaan mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille ja muille suomalaisille toimijoille kehittyvillä markkinoilla. Finnfundin tulee pyrkiä aktivoimaan ja kannustamaan suomalaisia yrityksiä toimimaan kehitysmaissa sekä tehdä toimintaansa aktiivisesti tunnetuksi kotimaassa. Suomalaisten yritysten voimavaroja tulee katalysoida SDG – tavoitteiden saavuttamiseksi. Finnfundia kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön muiden Team Finland –toimijoiden kanssa tavoitteena tunnistaa liiketoimintamahdollisuuksia kehittyvillä markkinoilla ja luoda entistä saumattomampi rahoituspolku niistä kiinnostuneille yrityksille. Finnfundin edellytetään myös kehittävän yhteistyötään työ- ja elinkeinoministeriön alaisten yritysrajoitusten toimivien rahoituslaitosten kanssa.

Toiminnan periaatteet

Hallitusohjelma velvoittaa kehitysyhteistyövaroin tuettavia yrityksiä noudattamaan verovelvollisuuden ja avoimuuden kriteereitä sekä edistämään ihmisoikeuksia sekä Suomen kehityspolitiikan tavoitteita.

Finnfund edistää voitollista ja siten liiketaloudellisesti kestävästä yksityistä yritystoimintaa kehitysmaissa. Samalla Finnfund toimii myös vastuullisen yritystoiminnan edistäjänä. Yhtiön tulee toimia YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden (UNGP) mukaisesti. Rahoitusta saavien yritysten tulee huomioida ihmisoikeudet toiminnassaan ja tehdä töitä niiden edistämiseksi UM:n vuoden 2015 HRBA ohjeen mukaisesti. Sijoitustoiminnassaan Finnfund noudattaa IFC:n tulosstandardeja (Performance Standards) Euroopan kehitysrahoittajien yhteistyöjärjestön (Association of European Development Finance Institutions; EDFI) käytännön mukaisesti.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti korostetaan Finnfundin ihmisoikeuslinjauksen toimeenpanon merkitystä. Erityisen tärkeätä on, että Finnfund varmistaa, että sen käytössä on riittävät resurssit, työkalut ja asiantuntemus. Lisäksi korostetaan riittävän kattavaa ihmisoikeusraportointia osana vastuullisuusraportointia.

Finnfundilla tulee olla toiminnalliset linjaukset, joissa käsitellään seuraavia yhtiön edistettäviä asiakokonaisuuksia; naisten aseman edistäminen, kehitysmaiden verotulojen kasvattaminen, sijoitusten ympäristö- ja yhteiskuntavaikutukset, ihmisoikeuksien huomioiminen sijoituksissa ja avoin tiedonantopolitiikka. Näiden lisäksi yhtiön johtokunta voi myös päättää muiden toiminnallisten linjausten hyväksymisestä. Uusissa linjauksissa ilmastotoimet tulee huomioida keskeisenä elementtinä.

Finnfundin veropolitiikka on ollut voimassa 2018 alusta. Finnfund edellytetään tekemään vuoden 2020 aikana väliarvio veropolitiikan toimeenpanosta, sen vaikutuksista ja mahdollisista kehittämiskohteista, mukaan lukien yritysten verojalanjäljen arvioinnissa.

Finnfundin hallinnossa sijoitusten kehityspoliittista vaikuttavuutta seurataan sijoituspäätöksiä varten kehitysvaikutusarviointityökalulla (Development Effectiveness Assessment Tool; DEAT), joka on julkinen. Sijoitusten toteutumista ja vaikuttavuutta tulee seurata mahdollisimman aktiivisesti mm. hyödyntäen edustusmahdollisuuksia yritysten hallituksissa, mikäli tarkoituksenmukaista. Finnfundin tulee edelleen kehittää ja vahvistaa sijoitustensa toteutuneiden kehitystulosten seuranta ja evaluointipolitiikkaansa toimeenpanoa. Tämän tavoitteena on, että Finnfundin kyky raportoida sen kontribuutiosta kehitysvaikutusten syntyymiseen vahvistuu, mukaan lukien maa- ja sektoritasolla ja että avoimuutta lisätään.

Finnfund on osa kansainvälisten ja kansallisten kehitysrahoituslaitosten yhteisöä ja yhtiön tehokas toiminta vaatii toimimista tämän yhteisön yhteisten toimintatapojen mukaisesti. EDFI:n jäsenenä Finnfund on aktiivinen toimia yhteisön toimintatapojen kehittämisessä. Finnfund osallistuu myös aktiivisesti EU:n kehitysrahoitusarkkitehtuurin kehittämiseen ja pyrkii hyödyntämään EU:n rahoituskanavia.

Finnfundin toimintaa arvioitiin vuonna 2019 UM:n sisäisessä tarkastuksessa, joka sisälsi suosituksia Finnfundin toiminnan kehittämiseksi. Keskeinen suositus oli sisäisen tarkastuksen perustaminen. Finnfundin johtoa edellytetään toteuttamaan tarkastuksessa esiin nousseet suositukset, etenkin sisäisen tarkastuksen toiminnon perustamisesta vuoden 2020 aikana.

Vuonna 2018 teetetty ulkoinen evaluointi totesi, että erityisriskirahoitus on lisännyt Finnfundin sijoituksia kehitysvaikutuksiltaan merkittävämpiin hankkeisiin köyhemmissä maissa sekä suositteli teknistä apua tukemaan sijoitusten kehitysvaikutuksia. Vuoden 2020 aikana selvitetään mahdollisuus laajentaa erityisriskirahoitusta sekä perustaa teknisen avun toiminta Finnfundiin.

Finnfund on osa Suomen valtionhallinnon Team Finland -verkostoa ja osallistuu sen puitteissa kansainvälisten yritystukipalveluiden kehittämiseen.

Finnfundia kannustetaan kehittämään yhteyksiä Suomen edustustoihin niissä maissa, joissa sillä on sijoitustoimintaa.

LIITE 1: Finnfundin omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet

	Tavoitetaso vuoden 2019 indikaattorin mukaan (suluissa tulos)	Vuoden 2020 tavoite	Huomioita
<i>Finnfundin kehityspoliittiset tavoitteet</i>			
1. Matalan ja alemman keskitulotason maihin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (%)	>75 % (78%)	>75 %	Perustuu Maailmanpankin luokitteluun. Myös hauraisiin valtioihin ja muihin poikkeuksellisen haastavissa tilanteissa oleviin maihin.
2. Ilmastohankkeisiin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta (%)	>50 % (49%)	>50 %	OECD DAC:n ilmasto-markkereita soveltaen ne sijoitukset, joiden osa- tai päätavoitteena on ilmastonmuutoksen hillitseminen tai siihen sopeutuminen.
3. Afrikkaan kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin uusien sijoituspäätösten arvosta		>50%	Indikaattori lasketaan kolmen vuoden liukuvana keskiarvona.
4. Työpaikat Finnfundin rahoittamissa hankkeissa		Raportoitava	Noudatetaan UM:n kehitysyhteistyön tulosraportoinnin metodologiaa.
, joista naisille			
5. Finnfundin rahoittamien yritysten määrä		Raportoitava	Noudatetaan UM:n kehitysyhteistyön tulosraportoinnin metodologiaa.
, joista pieni- tai keskisuuria yrityksiä (kpl).			
, joista naisten omistamia (%).			
<i>Finnfundin hallinnon tavoitteet</i>			
6. Oman pääoman tuotto viisivuotiskauden liukuvana keskiarvona	> 2 % (0.8%)	> 2 %	(Huomioitava poikkeaman mahdollisuus pääomakorotuksesta riippuen).
7. Toimintakulujen osuus sijoitusomaisuudesta.	< 2 % (1.6%)	< 2 %	Laaja salkku (huomioitava poikkeaman mahdollisuus pääomakorotuksesta riippuen).